

พัสดรารณ : กรณีกีษาคณะละครในจังหวัดนครปฐม

Costume : A Case Study of Drama

in Nakhon Pathom Province

สุจิรา สุขวัฒน์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการประดิษฐ์พัสดุนาฏกรรมและการนำไปใช้ โดยศึกษากรรมวิธีการประดิษฐ์พัสดุนาฏกรรม ได้แก่ การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ รูปแบบและลวดลาย เทคนิคการปักเย็บ งบประมาณ ข้างประดิษฐ์ และศึกษาความต้องการและการบริการให้เข้าพัสดุนาฏกรรมสำหรับการแสดงนาฏยศิลป์ไทยในจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า

1. กระบวนการประดิษฐ์พัสดรรากและโอกาสที่นำไปใช้ของคณะละครในจังหวัดนครปฐมพบว่า กรรมวิธีการประดิษฐ์พัสดรราก ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ 2) รูปแบบและลวดลาย 3) เทคนิคการปักเย็บ 4) งบประมาณ 5) ช่างประดิษฐ์ ส่วนกรรมวิธีการประดิษฐ์พัสดรรากที่แตกต่างจากวิธีทั่วไปแยกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) รูปแบบการตัดเย็บ พบว่าชุดพัสดรรากมีการตัดเย็บให้มีรูปทรงสำเร็จรูปสามารถสวมใส่ด้วยตนเอง 2) วัสดุ พบว่า การปักเย็บชุดพัสดรรากนิยมใช้เลื่อมและลูกปัดแทนการใช้ดิน

2. ความต้องการใช้พัสดุรากรณและการบริการให้เข้าพัสดุรากรณสำหรับการแสดงนาฏยคิลป์ไทยของโรงเรียนระดับประถมศีกษาและมัธยมศีกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า เป็นกระบวนการที่กำหนดจากกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนและประเพณีวัฒนธรรมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาโดยแสดงออกทางคิลป์วัฒนธรรม ส่วนราคาชุดพัสดุรากรณผู้ให้เข้าบริการจะกำหนดเครื่องแต่งกายหลายราคาไว้ให้เลือกตามความต้องการของลูกค้า และประเภทชุดที่ผู้จัดการแสดงนิยมเลือกใช้มากที่สุด คือ ชุดไทยสมัยต่างๆ เนื่องจากสามารถที่จะนำมาประยุกต์กับการแสดงได้หลากหลายประเภท และรูปแบบชุดพัสดุรากรณจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตสมัยสามารถนำไปประยุกต์เข้ากับการแสดงได้หลายประเภท สำหรับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเข้าชุดพัสดุรากรณลักษณะชุดจะต้องอยู่ในสภาพที่ดีครบสมบูรณ์ ผู้ประกอบการต้องบริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส ให้คำแนะนำที่ดีกับผู้ใช้บริการ

Abstract

This research aimed to study the costume invention and its application by studying the invention processes including the preparation of materials, patterns, embroidery techniques, budget,

and costumers. Moreover, the research also studied the demand and the costume rental services for Thai traditional performance in Nakhon Pathom Province.

The findings of this study were described as follows :

1. In the factors of the costume invention processes and the occasion for applying the costumes of drama troupes in Nakhon Pathom Province, the researcher findings revealed that there were five procedures in inventing costume including: 1) material preparation, 2) patterns, 3) embroidery techniques, 4) budget and 5) costumers. Regarding the costume invention processes which were different from the processes in general it could be divided into two categories such as : 1) sawing patterns, the researcher finding revealed that those costumes were designed as a ready-made style which was easy to wear; and, 2) materials, the finding revealed that the dressmakers preferred to use sequin and bead instead of lace in embroidering the costumes.

2. Regarding the demands of costume application and the costume rental services for Thai traditional

performances of primary schools and secondary schools in Nakhon Pathom Province, the finding revealed that the processes were specified by teaching and learning activities or traditions which were inherited from the previous times. Considering to the costume rental fee, the costume rental service providers had set the price in variety according to the customer's demand. Moreover, the favorite type of costumes that performance organizers selected the most was Thai traditional costume of various periods, because those costumes could be easily apply with various shows. Besides, the style of the costumes had to bring up to date according to the period's change, and they could be applied with various performances. For the aspect of customer satisfaction towards costume rental services, the customers preferred good condition costumes and the costume rental service providers were required to provide service with smile, and also gave a good suggestion to service receivers.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีอารยธรรมมายาวนาน มีศิลปวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ จนเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศที่ได้พบเห็น มีความประณีตงดงามตามแบบศิลปะไทย ถึงแม้ว่าในสังคมไทยปัจจุบันได้รับอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมจากต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนไทยในหลายๆ ด้าน เช่น การไว้ทรงผม การแต่งกาย และการรับประทานอาหาร เป็นต้น ซึ่งวัฒนธรรมต่างชาติเหล่านั้นทำให้

วัฒนธรรมไทยค่อยๆ ถูกกลืนเลือนไปที่ละเล็กละน้อย แต่ศิลปวัฒนธรรมแขนงหนึ่งที่ยังคงสืบทอดมาจนปัจจุบันนี้ก็คือ “นาฏยศิลป์ไทย”

ผู้วิจัยเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสนใจงานทางด้านศิลปวัฒนธรรม เกี่ยวกับ “นาฏยศิลป์ไทย” และมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการแสดงนาฏยศิลป์ไทย เห็นว่าการประดิษฐ์พัสดราภรณ์นั้น เป็นงานที่ต้องอาศัยความประณีต และเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการจัดการแสดงให้ออกมา

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม) ๒๕๕๔

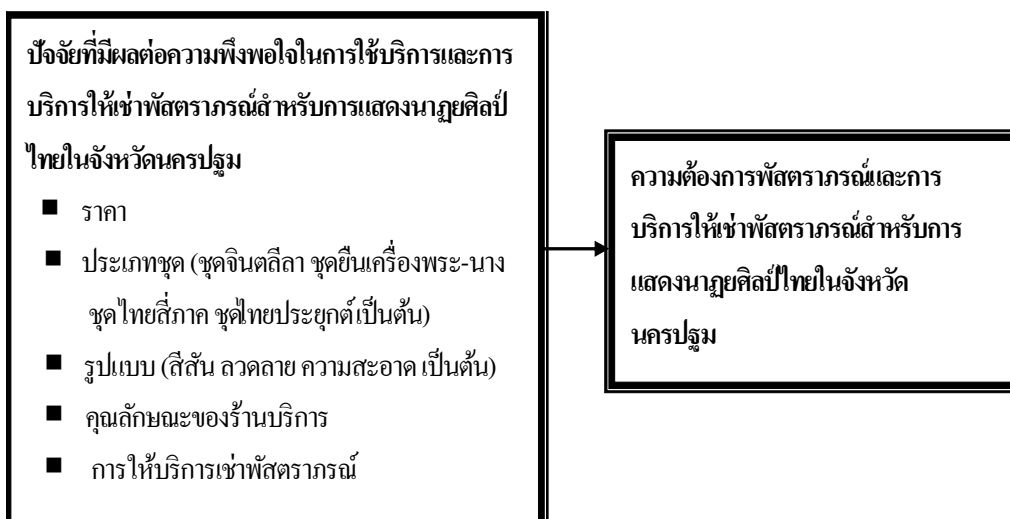
ตามรูปแบบที่ต้องการ การประดิษฐ์พัสดุภัตตราภรณ์จึงอยู่เบื้องหลังของการแสดงนาฏยศิลป์ไทยที่หลายคนไม่ได้คำนึงถึง เนื่องจากการแสดงนาฏยศิลป์ไทยนั้นเป็นการแสดงที่สร้างความบันเทิงให้กับผู้ชมหน้าเวทีการแสดง ฉะนั้นผู้ชมก็จะได้เห็นเฉพาะการแสดงที่มีความอ่อนช้อย และสวยงามสมบูรณ์แบบอยู่บนเวทีเท่านั้น โดยไม่ทราบถึงกระบวนการจัดเตรียมงานที่เป็นเบื้องหลังของการจัดการแสดง ซึ่งกว่าจะได้มาของชิ้นงานแต่ละส่วนต้องมีความพิถีพิถัน ความละเอียด ความบรรจง และความประณีตในการประดิษฐ์อย่างสูง ขั้นตอนการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ไทยที่เป็นส่วนงานเบื้องหลังนี้จะเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้การแสดงด้านหน้าเวทีที่มีความสมบูรณ์ สร้างความวิจิตร งดงาม เกิดความประทับใจให้กับผู้ชม ด้วยความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาการประดิษฐ์พัสดุภัตตราภรณ์และการ

นำไปใช้ในการแสดงนาฏยศิลป์ไทย และศึกษาความต้องการพัสดุภัตตราภรณ์ในจังหวัดนครปฐม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และแนวทางในการอนุรักษ์ เผยแพร่ และพัฒนาสืบทอดวัฒนธรรมแขนงนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการการประดิษฐ์พัสดุภัตตราภรณ์และการนำไปใช้สำหรับการแสดงนาฏยศิลป์ไทยในจังหวัดนครปฐม โดยศึกษากรรมวิธีขั้นตอนการประดิษฐ์พัสดุภัตตราภรณ์ ได้แก่ การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ รูปแบบและลวดลาย เทคนิคการปักเย็บงบประมาณ และช่างประดิษฐ์
2. เพื่อศึกษาความต้องการใช้พัสดุภัตตราภรณ์และการบริการให้เช่าพัสดุภัตตราภรณ์สำหรับการแสดงนาฏยศิลป์ไทยในจังหวัดนครปฐม

กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

พัสดุภัตตราภรณ์ หมายถึง เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย สำหรับการแสดงนาฏยศิลป์ไทย ได้แก่ โขน ละคร ระบำ รำ ฟ้อน ที่มีการปักด้วยวัสดุสังเคราะห์ (ด้าย เลื่อม เพชร พลอย เงิน ฯ) ให้เป็นลวดลายมีแสงแวววับระยับ

เป็นประกาย เช่น เสื้อตัวพระ ผ้าหม่นนาง เสื้อเกาะอก ผ้าถุง สนับเพลลา ห้อยหน้า ห้อยข้าง รัดสะเอว สไบ กรองคอ เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคณะละครและกลุ่มผู้ประกอบการประดิษฐ์ให้เข้าพัสดารณสำหรับการแสดงนาฏยศิลป์ไทยในจังหวัดนครปฐม จำนวน 8 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) และกลุ่มผู้ใช้บริการเข้าพัสดารณสำหรับการแสดงนาฏยศิลป์ไทยที่อยู่ในจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย โรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 257 โรงเรียน และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 31 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ซึ่งใช้เกณฑ์การเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน 5% และใช้วิธีการคำนวณด้วยสูตรของ Yamané ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 186 โรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการประดิษฐ์พัสดารณและการบริการให้เข้าพัสดารณ และแบบการสังเกตกรรมวิธีการประดิษฐ์พัสดารณสำหรับการแสดงนาฏยศิลป์ไทยในจังหวัดนครปฐม โดยจำแนกกรรมวิธีขั้นตอนการประดิษฐ์พัสดารณ ได้แก่ การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ รูปแบบและลวดลายเทคนิคการปักเย็บ งบประมาณ และช่างประดิษฐ์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการใช้พัสดารณและการบริการให้เข้าพัสดารณสำหรับการแสดงนาฏยศิลป์ไทย ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และการศึกษาลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการและการ

บริการให้เข้าพัสดารณสำหรับการแสดงนาฏยศิลป์ไทยในจังหวัดนครปฐม ลักษณะแบบสอบถามเป็นตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบจัดอันดับ (Ranking question) โดยมีเกณฑ์การกำหนดการจัดอันดับความต้องการใช้พัสดารณสำหรับการแสดงนาฏยศิลป์ไทย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของผู้ประกอบการและผู้ใช้บริการพัสดารณเพื่อการแสดงนาฏยศิลป์ไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วนมีขั้นตอนดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวมได้ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต ตำราหนังสือ ฐานข้อมูลออนไลน์และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยการแจกแจงและจัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ และสรุปผลข้อมูลนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะของการอธิบายเชิงพรรณนา

ส่วนที่ 2 ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลแบบวิธีเชิงพรรณนา (Qualitative statistics) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา การจัดเรียงลำดับ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของผู้ประกอบการและผู้ใช้บริการพัสดารณเพื่อการแสดงนาฏยศิลป์ไทย จากแบบสอบถามตอนที่ 3 ที่มีลักษณะแบบปลายเปิด (Open-ended) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าความถี่ (Frequency)

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม) ๒๕๕๔

ผลการวิจัย

การศึกษาพัสดราภรณ์ : กรณีศึกษา คณะละครในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยสามารถสรุปผล การศึกษาค้นคว้าการวิจัยตามวัตถุประสงค์แบ่งได้ 2 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 กระบวนการประดิษฐ์พัสดราภรณ์ และการนำไปใช้เพื่อการแสดงนาฏยศิลป์ไทยในจังหวัด นครปฐม โดยศึกษากรรมวิธีการประดิษฐ์พัสดราภรณ์ ได้แก่ การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ รูปแบบและลวดลาย เทคนิคการปักเย็บ งบประมาณ และช่างประดิษฐ์ ซึ่งสามารถจัดลำดับขั้นตอนกรรมวิธีการประดิษฐ์ ดังนี้

1.1 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์

จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับประดิษฐ์ พัสดราภรณ์ให้พร้อม และจัดเตรียมสวดั่ง จากนั้น ผู้ประดิษฐ์ดำเนินการขึ้นสวดั่งตามขั้นตอน

1.2 รูปแบบและลวดลาย

การกำหนดรูปแบบตามความต้องการ ของผู้ประดิษฐ์ว่าต้องการพัสดราภรณ์ หลักการกำหนด เบื้องต้น 4 หลัก คือ 1) ประดิษฐ์พัสดราภรณ์ชุดอะไร 2) ขนาดชุดพัสดราภรณ์ 3) ลวดลายที่จะปักลง บนพัสดราภรณ์ตามบทบาทของตัวละครที่ใช้แสดง 4) วัสดุที่นำไปใช้ในการปัก

ภาพ 38 ปักกินรีที่ปักโดยเลื่อม

ลวดลายที่ใช้ในการปักเย็บบนพัสดราภรณ์ เพื่อการแสดงจะเป็นไปตามลักษณะของตัวละคร เช่น ลายนก ลายประจายาม ลายเครือเถา ลายดอกลอย เป็นต้น

1.3 เทคนิคการเย็บปัก

เมื่อกำหนดรูปแบบและลักษณะที่ต้องการ ได้แล้ว ผู้ประดิษฐ์จะนำลายที่ใช้ในการปักเนติดกับ สวดั่ง แล้วจึงเริ่มปักตามรูปแบบที่กำหนดไว้ ตามลำดับ 3 ขั้นตอน 1) เน้าติดกับสวดั่ง 2) นำลายที่เขียน เสร็จเนติดกับสวดั่ง 3) เริ่มปักตามแบบที่เนติดกับ สวดั่ง ซึ่งผู้ปักจะใช้วัสดุที่เป็นเลื่อมและลูกปัด หรือดิน ตามความต้องการ

เมื่อทำการปัก ตัด เย็บพัสดราภรณ์เสร็จตาม ที่ออกแบบไว้แล้ว จากนั้นก็นำพัสดราภรณ์มาทำการ กรุด้านหลัง เพื่อความคงทน เรียบร้อยก่อนที่จะนำไป ใช้งาน

1.4 งบประมาณ

ในการปักเย็บพัสดราภรณ์ ผู้ประดิษฐ์ที่ปัก พัสดราภรณ์ด้วยดินจะมีต้นทุนค่าวัสดุที่สูงกว่าการปัก ด้วยเลื่อม พัสดราภรณ์ที่ใช้วัสดุปักด้วยดินราคาชุดละ 13,000-15,000 บาท ส่วนพัสดราภรณ์ที่ใช้วัสดุปักด้วย เลื่อมและลูกปัดราคาชุดละ 5,000-7,000 บาท

1.5 ช่างประดิษฐ์

ผู้ที่เย็บปักพัสดราภรณ์ของคณะละคร นั่นคือ นักแสดง นักดนตรีไทยหรือผู้ที่มีส่วนร่วมในคณะละคร

นั่นเอง โดยมีความผูกพันคลุกคลีอยู่ในวงการแสดง คณะละคร ซึ่งได้ซึมซับขั้นตอนกระบวนการประดิษฐ์ พัสดราภรณ์โดยอัตโนมัติ เหตุผลอันเนื่องจากวิถีชีวิตที่ต้องประกอบอาชีพนักแสดงในคณะละคร จึงส่งผลให้ต้องเป็นช่างปักเย็บพัสดราภรณ์โดยปริยาย

เมื่อกระบวนการประดิษฐ์ชุดพัสดราภรณ์เสร็จสิ้น คณะละครจะได้ชุดพัสดราภรณ์ ที่พร้อมจะนำไปใช้ในการแสดง นอกจากชุดพัสดราภรณ์ที่สมบูรณ์แล้วยังมีถินนิมพิมภรณ์ และศิราภรณ์ เป็นส่วนประกอบที่สำคัญช่วยให้นักแสดงได้สมบทบาทและสวยงาม ซึ่งการจัดการแสดงจะเป็นโอกาสที่คณะละครหรือผู้ประดิษฐ์ชุดพัสดราภรณ์ได้แสดงความสามารถและผลงานของตนเองสู่สายตาผู้ชม ตลอดจนเกิดการบริการให้เช่าชุดพัสดราภรณ์ตามมาเป็นลำดับ ดังนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาถึงความสำคัญ of โอกาสที่นำไปใช้และการให้บริการเช่าพัสดราภรณ์ อีก 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 โอกาสที่นำไปใช้

เมื่อดำเนินการปัก ตัดเย็บพัสดราภรณ์เป็นชุดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็สามารถนำพัสดราภรณ์ไปใช้ในโอกาสต่างๆ เช่น การพ้อนรำทางนาฏศิลป์ไทย การแสดงละคร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแต่ละโอกาสที่นำไปใช้

ประเด็นที่ 2 การบริการเช่าพัสดราภรณ์

พัสดราภรณ์ที่ประดิษฐ์เพื่อใช้ในคณะละครแล้วยังมีบริการให้เช่าแก่ผู้ที่สนใจมีความต้องการนำไปใช้ในโอกาสต่างๆ โดยราคาค่าเช่าขึ้นอยู่กับลักษณะรูปแบบและสภาพเก่า - ใหม่ของชุดพัสดราภรณ์ที่ลูกค้าต้องการ เช่น ชุดทั่วไปค่าเช่าบริการชุดละ 250 บาท ชุดยีนเครื่องพระ-นาง ค่าเช่าบริการชุดละ 350-500 บาท

ตอนที่ 2 ความต้องการพัสดราภรณ์สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยในจังหวัดนครปฐม

ผู้วิจัยสามารถจำแนกรายละเอียดความต้องการพัสดราภรณ์สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยจากการศึกษา ดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ พบว่า ร้อยละ 65.00 ของครูผู้แทนด้านนาฏศิลป์ไทยโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนอายุพบว่า ร้อยละ 51.20 ของครูผู้แทนด้านนาฏศิลป์ไทยโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสอนนาฏศิลป์ไทยมีอายุระหว่าง 51-59 ปี รองลงมาร้อยละ 28.80 มีอายุระหว่าง 40-50 ปี ส่วนระดับการศึกษาร้อยละ 67.50 ของครูผู้แทนโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาด้านนาฏศิลป์ไทยจบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ข้อมูลด้านความต้องการพัสดราภรณ์สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในรอบหนึ่งปี พบว่าร้อยละ 51.20 ของโรงเรียนมีความต้องการใช้พัสดราภรณ์ในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมจำนวน 1-3 ครั้งในรอบ 1 ปี

โอกาสที่นำพัสดราภรณ์ไปใช้สำหรับการแสดงทางวัฒนธรรม โดยการเรียงลำดับความสำคัญ พบว่าอันดับหนึ่ง ร้อยละ 66.50 ของโรงเรียนมีความต้องการใช้พัสดราภรณ์เพื่อการแสดงทางวัฒนธรรมในงานกิจกรรมภายในโรงเรียนมากที่สุด และร้อยละ 55.00 ของจำนวนนักแสดงที่จัดแสดงในกิจกรรมแต่ละครั้งมีความต้องการใช้นักแสดงจำนวน 7-12 คน ส่วนร้อยละ 67.50 ของปริมาณพัสดราภรณ์ที่ต้องการใช้จัดการแสดงแต่ละครั้งไม่เพียงพอ

แหล่งบริการให้เช่าพัสดราภรณ์พบว่าร้อยละ 65.00 ของครูผู้รับผิดชอบการแสดงในโรงเรียนจัดหาพัสดราภรณ์จากร้านบริการให้เช่าภายในจังหวัดเป็นแหล่งแรก และร้อยละ 52.50 ใช้วิธีเช่าพัสดราภรณ์จากแหล่งที่เพื่อนๆ บอกต่อๆ กันมา ส่วนร้อยละ 27.50 ของโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองมีความต้องการใช้พัสดราภรณ์เพื่อการแสดงทางวัฒนธรรมมากกว่าเขตอำเภออื่นๆ และร้อยละ 47.50 ปริมาณร้านบริการให้เช่าพัสดราภรณ์ที่ใช้บริการสำหรับการแสดงทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม จำนวน 1-2 ร้าน

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม) ๒๕๕๔

ปัจจัยที่เลือกเช่าหรือซื้อพัสดราภรณ์เพื่อการแสดงทางวัฒนธรรม พบว่า อันดับหนึ่ง ร้อยละ 42.50 ของโรงเรียนที่สามารถเลือกรูปแบบ และลวดลายได้ตามความต้องการ โดยร้อยละ 35.00 ประเภพัสดราภรณ์ที่โรงเรียนมีความต้องการใช้เพื่อการแสดงมากอันดับหนึ่ง ได้แก่ ชุดไทยสมัยต่างๆ และร้อยละ 45.00 ของลักษณะพัสดราภรณ์ที่ต้องการใช้จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปตามยุคสมัย

การให้บริการของร้านบริการให้เช่าพัสดราภรณ์อันดับแรก ร้อยละ 45.00 ต้องมีชุดพัสดราภรณ์ที่อยู่ในสภาพที่ดี สมบูรณ์ และวิธีแก้ปัญหาของครูผู้รับผิดชอบจัดการแสดงหากพัสดราภรณ์ไม่เพียงพอกับความต้องการร้อยละ 71.20 ใช้วิธีการเช่าพัสดราภรณ์ตามร้านบริการ และราคาค่าเช่าพัสดราภรณ์ร้อยละ 60.00 ราคาค่าเช่าพัสดราภรณ์ค่อนข้างแพง ส่วนผู้เช่าร้อยละ 55.00 มีความพึงพอใจกับราคาค่าเช่าพัสดราภรณ์ และร้านบริการให้เช่าพัสดราภรณ์ร้อยละ 52.50 สามารถเลือกร้านให้บริการได้มีอยู่ทั่วไปในบริเวณพื้นที่ตั้งของโรงเรียน และร้อยละ 38.80 ผู้ใช้บริการมีความต้องการให้ร้านบริการเช่าพัสดราภรณ์มีการปรับปรุงในเรื่องการให้บริการแก่ลูกค้า เช่น การดูแลเอาใจใส่ลูกค้า การให้คำแนะนำที่ดี เป็นต้น

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง “พัสดราภรณ์ : กรณีกรณีศึกษาคณะละครในจังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการประดิษฐ์พัสดราภรณ์และการนำไปใช้สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยในจังหวัดนครปฐม โดยศึกษากรรมวิธีขั้นตอนการประดิษฐ์พัสดราภรณ์ ได้แก่ การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ รูปแบบและลวดลาย เทคนิคการปักเย็บงบประมาณ และช่างประดิษฐ์ และศึกษาความต้องการใช้พัสดราภรณ์และการบริการให้เช่าพัสดราภรณ์สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยในจังหวัดนครปฐม ซึ่งได้อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

กระบวนการประดิษฐ์พัสดราภรณ์ของคณะละครในจังหวัดนครปฐม มีกรรมวิธีการประดิษฐ์พัสดราภรณ์ที่แตกต่างจากวิธีทั่วไปแยกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. รูปแบบการตัดเย็บ พบว่า ชุดพัสดราภรณ์มีการตัดเย็บให้มีรูปทรงสำเร็จรูป เนื่องจากเวลาจะนุ่งทางหงส์นั้น ผู้นุ่งจะต้องมีผู้ช่วยนุ่ง เพราะมีการนุ่งจับจีบที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน ดังนั้นช่างประดิษฐ์ของคณะละครจึงคิดประดิษฐ์เป็นทางหงส์สำเร็จรูปมีตะขอ รูดซิป ลักษณะเหมือนกางเกงทั่วไป มีจีบด้านข้าง ด้านหน้า ด้านหลัง และมีทางหงส์ เหมือนกับการนุ่งแบบทางหงส์ทั่วไป และยังมีสนับเพลาที่ประยุกต์โดยใช้กางเกงวอร์มในการตัดเย็บ ตลอดจนเสื้อตัวพระตัดเย็บโดยใช้ซิป เพื่อให้สะดวกกับนักแสดงเวลาสวมใส่ด้วยตัวเอง เป็นไปตามทฤษฎีของ นิตยา จามรมาน (2542) ที่กล่าวว่าการแต่งกายโขน-ละคร ได้วิวัฒนาการมาตามลำดับ โดยผู้ออกแบบคำนึงถึงความเหมาะสมคล่องตัวในการแสดงควบคู่ไปกับความงดงามของตัวละคร ทั้งนี้เนื่องจากมาจากเหตุผลบางประการกล่าวคือ 1) วิวัฒนาการตามรูปแบบการแสดงประเภทต่าง ๆ ที่คิดประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ 2) ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติและ 3) ดัดแปลงจากเครื่องแต่งกายของกษัตริย์ที่ทรงในโอกาสพิเศษ หรือในงานพระราชพิธี เช่น ประดิษฐ์ดัดแปลง รัดสะเอว ชายไหว ชายแครง มาจากผ้าคาดเอวปล่อยทิ้งชายแบบสามัญชน หรือ ขมูลอมพอก เทร็ด มาจากวิธีการแต่งประดับทรงผมเกล้าสูงด้วยเกี้ยวดอกไม้ และเครื่องทองเงินประดับอัญมณี เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเนาวรัตน์ เทพศิริ (2539) ที่ศึกษาพบว่าเครื่องแต่งตัวชุดพระและนางนั้นต่างมี “รูปแบบ” ที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละชุดมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย ซึ่งยังคงยึดถือเป็น “แบบฉบับ” มาจนถึงทุกวันนี้ แม้จะมีการเพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงไปบ้างในช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นและตอนกลาง ซึ่งก็เป็นเพียงส่วนเล็กน้อยในรายละเอียด แต่ในที่สุดก็กลับไปใช้ใน “รูปแบบ” เดิม ดังนั้นสิ่งที่เห็นได้ในการเปลี่ยนแปลง

จึงไม่ได้อยู่ที่ “รูปแบบ” หากแต่อยู่ที่ “รูปทรง” และ “รายละเอียด” รวมทั้ง “ความงาม” ที่เกิดจากการสร้างและการแต่งที่เบี่ยงเบนไปจากเดิม

2. วัสดุ พบว่า มีการปักเย็บชุดพัสดราภรณ์ โดยการเลือกใช้ไหมและลูกปัดเป็นวัสดุหลักในการปักเย็บแทนการใช้ดิน เหตุผลที่คณะละครเลือกใช้ไหมและลูกปัดในการปักเย็บนั้น มีเหตุผล 2 ประเด็นคือ 1) อายุการใช้งานเนื่องจาก “ดิน” เป็นวัสดุดั้งเดิมที่ใช้ปักเย็บมีอายุการใช้งานน้อย การดูแลรักษามีความยากเพราะดินจะดำล้าเก่าเร็วและ สีหม่นหมองง่าย ส่งผลให้ชุดพัสดราภรณ์มีอายุการใช้งานสั้นในขณะเดียวกันชุดพัสดราภรณ์ที่ปักด้วยไหมและลูกปัดนั้น การดูแลรักษาจะง่ายกว่าดิน ทนต่อสภาพภูมิอากาศ และความเค็มจากเหงื่อไคลของผู้สวมใส่เอง ทำให้มีอายุการใช้งานนานกว่าชุดพัสดราภรณ์ที่ปักเย็บด้วยดิน ตลอดจนชุดพัสดราภรณ์ที่ปักเย็บด้วยไหมและลูกปัดนั้นก็มีความคงทนสวยงาม 2) ต้นทุนการผลิตในการปักเย็บชุดพัสดราภรณ์ที่ปักด้วยดินจะมีต้นทุนที่สูงกว่าชุดที่ปักเย็บด้วยไหมและลูกปัด กล่าวคือ ดินซึ่งขายราคาปอนด์ละ 120 - 150 บาท มีปริมาณน้อยกว่าไหมและลูกปัดที่ราคาขายถุงละ 200 - 300 บาท และเมื่อทำการประดิษฐ์ปักเย็บพัสดราภรณ์เสร็จครบ 1 ชุด ราคาของชุดพัสดราภรณ์ที่ปักด้วยดินอยู่ที่ 13,000 - 15,000 บาท ส่วนราคาชุดพัสดราภรณ์ที่ปักด้วยไหมและลูกปัดอยู่ที่ 5,000 - 7,000 บาท ซึ่งเห็นได้ว่าราคาของชุดพัสดราภรณ์ที่ปักด้วยไหมและลูกปัดนั้น มีราคาที่ถูกกว่าชุดพัสดราภรณ์ที่ปักด้วยดิน สอดคล้องกับผลการวิจัยของปราณี สำราญวงศ์ (2543) ที่ศึกษาพบว่า งานประดิษฐ์โขนผู้ที่สามารถทำได้ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ล้วนแต่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในศิลปะหลายสาขาด้วยกัน จะเห็นได้ว่าศิลปะการสร้างหัวโขนนั้น ได้รวมเอาช่างฝีมือทุกแขนงวิชามาใช้ได้หมด และจากผลงานหัวโขนที่ตกทอดมามีความงามซึ่งทำให้ทราบว่าจะมีขั้นตอนการสร้างแต่ละขั้นอย่างละเอียดและประณีต อีกทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่เลือกใช้นั้นเป็นภูมิปัญญาของคนไทยแต่โบราณจริงๆ ครั้นต่อมา

ภายหลังวัสดุบางอย่างหาได้ยาก แต่ผู้ประดิษฐ์หัวโขนก็สามารถหาวัสดุอื่นมาทดแทน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเนาวรัตน์ เทพศิริ (2539) ที่ศึกษาพบว่า รูปแบบและวัสดุที่ใช้มีผลต่อการสร้างการเปลี่ยนแปลงเรื่องของวัสดุที่ใช้และวิธีการสร้างเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างเครื่องแต่งกาย คือ ขนาดของชิ้นส่วน รองลงมาคือ วัสดุที่ใช้ในการปักรวมทั้งวิธีการปัก ซึ่งวัสดุที่ใช้ในบททรงเครื่องของบทธศักราชราชานิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 และรัชกาลที่ 2 ได้กล่าวไว้ว่า เครื่องละครในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีวัสดุที่ใช้ในการปัก ได้แก่ ไหม เงิน ดุน ปีกแมงทับ ไหมสี ไหมทอง รวมทั้งแถบไหมดและริ้วทองต่างๆ แต่ในปัจจุบันจะลดวัสดุที่ใช้ในการปักลงเหลือแค่ ดินโป่ง ดินข้อ และไหมเท่านั้น ซึ่งทั้ง 3 ชนิดนี้ใช้แต่สีเงินอย่างเดียว

ดังนั้น ในปัจจุบันคณะละครในจังหวัดนครปฐมจึงเลือกที่จะใช้ไหมและลูกปัดเป็นวัสดุในการประดิษฐ์พัสดราภรณ์แทนการใช้ดิน

ส่วนความต้องการใช้พัสดราภรณ์และบริการให้เช่าพัสดราภรณ์สำหรับการแสดงนาฏยศิลป์ไทยในจังหวัดนครปฐม ซึ่งได้อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

ความต้องการชุดพัสดราภรณ์สำหรับการแสดงนาฏยศิลป์ไทยของโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมนั้น เป็นกระบวนการที่กำหนดจากกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนและประเพณีวัฒนธรรมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา โดยแสดงออกในลักษณะศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น เทศกาลลอยกระทงและงานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ซึ่งโรงเรียน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ให้ความร่วมมือจัดกิจกรรมกับจังหวัดสืบทอดประเพณี อาทิ การจัดชบวนแห่ กระทงและการแสดงทางวัฒนธรรมตลอดงาน เพื่อสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน องค์กรและจังหวัดที่ร่วมสืบสานประเพณีไทย จึงเหตุปัจจัยที่โรงเรียน หน่วยงานและองค์กรมีความต้องการชุดพัสดราภรณ์เพื่อการแสดงวัฒนธรรมไทยในจังหวัดนครปฐม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม) ๒๕๕๔

พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช (2546) สรุปไว้ว่า ความต้องการเป็นกระบวนการที่บุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าให้แสดงพฤติกรรมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจที่มาจากการจูงใจอย่างมีทิศทาง มีเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งสืบเนื่องมาจากความต้องการหรือแรงผลักดัน ให้สู่จุดหมายที่คาดหวังไว้ และทฤษฎีความต้องการ ของ มาสโลว์ (อ้างถึงใน NovaAce: Knowledge Base, 2553) ที่กล่าวว่าความต้องการทางสังคม (Social needs) คนเราจะต้องการความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิดผูกพัน ต้องการเพื่อน การมีโอกาสเข้าสมาคมสังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม และ ความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง (Esteem needs) คนเราจะต้องการสร้างสถานะภาพของตัวเองให้สูงเด่น มีความภูมิใจและสร้างการนับถือตนเอง ขึ้นชมในความสำเร็จของงานที่ทำ ความรู้สึกมั่นใจในตัวเองและเกียรติยศ ความต้องการเหล่านี้ได้แก่ ยศ ตำแหน่ง ระดับเงินเดือนที่สูง งานที่ท้าทาย ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงาน และโอกาสแห่งความก้าวหน้าในงานอาชีพ เป็นต้น

ส่วนราคาชุดพัสดุราชมารณ์เพื่อการแสดงทางวัฒนธรรมที่โรงเรียน หน่วยงาน และองค์กรได้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในแต่ละครั้ง ผู้จัดจะต้องตั้งงบประมาณสำหรับการจัดการแสดง ซึ่งจะต้องมีค่าเช่าชุดพัสดุราชมารณ์ กรณีที่โรงเรียน หน่วยงาน และองค์กรมีชุดพัสดุราชมารณ์ไม่เพียงพอและราคาเช่าชุดพัสดุราชมารณ์ต้องไม่แพงมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญวงศ์ วงศ์วิรัตน์ (2551) ที่ศึกษาลงเครื่องแต่งกายโขนละคร : กรณีศึกษาบ้านเครื่องคุณรัตนพบว่า เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่ จัดสร้าง จัดเก็บดูแล บำรุงรักษา เครื่องทรงของพระมหากษัตริย์และเครื่องแต่งกายโขนและละครจะมีผู้รับผิดชอบตามหน้าที่ต่างๆ ซึ่งมีการกำหนดราคาค่าบริการไว้ และบ้านเครื่องคุณรัตนจะให้ความสะดวกทุกเรื่อง เช่น ให้เช่าเครื่องแต่งกาย บริการแต่งหน้าทำผม แต่งตัว เป็นต้น โดยบ้านเครื่องคุณรัตนการดำเนินการที่เป็นระเบียบ ถูกต้อง

และรวบรวมเครื่องแต่งกายหลายราคาไว้ให้เลือกซึ่งจะเป็นผลดีตรงกับความต้องการของลูกค้า ทำให้มีผู้ใช้บริการหลากหลายกลุ่มและรวบรวมเครื่องแต่งกายหลายราคาไว้ให้เลือกซึ่งจะเป็นผลดีตรงกับความต้องการของลูกค้า ทำให้มีผู้ใช้บริการหลากหลายกลุ่ม

ส่วนประเภทชุดพัสดุราชมารณ์เพื่อการแสดงทางวัฒนธรรมที่โรงเรียน หน่วยงานและองค์กรใช้สำหรับการแสดงอันดับแรกนิยมใช้ชุดไทยสมัยต่างๆ เหตุผลเนื่องจากชุดไทยสมัยต่างๆ สามารถที่จะนำมาประยุกต์ให้เข้ากับการแสดงได้ง่ายและใช้ได้หลายโอกาส เช่น รำวอยพร ระบำประยุกต์ ชุดจินตลีลา เป็นต้นรวมทั้งมีปริมาณการให้เลือกที่หลากหลายกว่าชุดประเภทอื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อูรารมย์ จันทมาลา (2552) ที่ศึกษาพบว่า ในอดีตสมาชิกชุมชนอีสานจะดัดเย็บเครื่องแต่งกายใหม่ไว้ใช้ในงานประเพณีงานรื่นเริงเป็นประจำทุกปี ต่อมาปี พ.ศ. 2552 สถานศึกษาได้มีการจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ เพื่อฟื้นฟูประเพณี ศิลปวัฒนธรรมทั้งนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์พื้นเมืองเพิ่มมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และธุรกิจบริการด้านเครื่องแต่งกายได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ลักษณะของธุรกิจบริการด้านเครื่องแต่งกาย ได้แก่ บริการเช่าชุดเครื่องแต่งกาย บริการเช่าชุดเครื่องแต่งกายและแต่งหน้าทำผม เป็นต้น 2) ลักษณะเครื่องแต่งกายที่ให้บริการ ได้แก่ชุดไทย ชุดแดนเซอร์ และชุดนานาชาติ เป็นต้น

ส่วนรูปแบบ ชุดพัสดุราชมารณ์ ที่โรงเรียน หน่วยงานและองค์กรต้องการใช้สำหรับการแสดงทางวัฒนธรรม อันดับแรกคือ ชุดพัสดุราชมารณ์ที่มีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เช่น ยุคปัจจุบันนิยมผ้าลูกไม้ ซึ่งลักษณะชุดไทยในปัจจุบันจะต้อง มีส่วนประกอบด้วยผ้าลูกไม้ นั่นคือ สไบ เพราะผ้าลูกไม้ทำให้ผู้สวมใส่ดูอ่อนหวานนุ่มนวลมีเสน่ห์เพิ่มขึ้น อันดับรองลงมา คือ ลวดลาย สี สัน และเรื่องความสะอาดในการซักชุดพัสดุราชมารณ์ภายหลังจากการ

ใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รจนา สุนทรานนท์ (2544) พบว่า กรรมวิธีการประดิษฐ์เครื่องแต่งกายโขน เพื่อใช้ในการแสดงละครเป็นการแต่งกายตามสีต่างๆ เพื่อบ่งบอกสีกายอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของละครนั้นๆ แต่เดิมเสื้อของโขน ตัวเสื้อกับแขนจะใช้สีต่างกัน เนื่องจากเน้นสีตามแขนเสื้อ คือ สีกายของตัวละคร ส่วนสีของตัวเสื้อ เป็นสีของเสื้อเกราะที่ใช้สวมเพื่อออกรบ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เปลี่ยนมาใช้ตัวเสื้อและแขนสีเดียวกัน แสดงสีกายของตัวละครชัดเจนยิ่งขึ้น

สำหรับความต้องการในคุณลักษณะของร้านบริการให้เช่าพัสดรามณ์และการให้บริการ อันดับแรกผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการใช้บริการเช่าชุดพัสดรามณ์ที่อยู่ในสภาพดี ครบสมบูรณ์ ส่วนการให้บริการของร้านเช่าชุดพัสดรามณ์ผู้ประกอบการต้องบริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะ ดูแลและเอาใจใส่ลูกค้า ตลอดจนการให้คำแนะนำที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญวงศ์ วงศ์วิรัตน์ (2551) ที่ศึกษาพบว่า บ้านเครื่องคุณรัตนเป็นบ้านหนึ่งที่ได้ประกอบกิจการ ทางด้านเครื่องแต่งกายโขนละคร จะให้บริการในด้านต่างๆ อย่างครบวงจร เช่น ให้เช่าเครื่องแต่งกาย บริการแต่งหน้าทำผม แต่งตัว บ้านเครื่องคุณรัตนจะมีการดำเนินการที่เป็นระเบียบ ถูกต้อง และรวบรวมเครื่องแต่งกายหลายราคาไว้ให้เลือกตามความต้องการของลูกค้า

แนวทางในการอนุรักษ์ เผยแพร่ และพัฒนาสืบทอดการประดิษฐ์พัสดรามณ์และศิลปะการแสดงทางวัฒนธรรมของคณะละครในจังหวัดนครปฐม เกิดจากการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งเป็นโอกาสที่โรงเรียน หน่วยงาน และองค์กร สามารถนำชุดพัสดรามณ์ไปใช้แสดงทางวัฒนธรรม ได้แก่ งานประเพณีประจำปีของจังหวัดนครปฐม งานเฉพาะของแต่ละองค์กร และงานเบ็ดเตล็ดอื่นๆ ดังนี้

1. งานประเพณีสำคัญที่จังหวัดนครปฐมจัดขึ้น ซึ่งมีทั้งงานประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครปฐมเอง ตลอดจนงานประเพณีสำคัญของไทย ได้แก่

1.1 งานมหาธีรราชเจ้ารำลึก ช่วงเดือนมกราคม

1.2 เทศกาลอาหารและผลไม้ ช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์

1.3 ประเพณีสงกรานต์ ระหว่างวันที่ 13 - 15 เมษายน ของทุกปี

1.4 งานมนัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ช่วงเดือนพฤศจิกายน

1.5 เทศกาลลอยกระทง ช่วงเดือนพฤศจิกายน

2. งานเฉพาะของแต่ละองค์กร กล่าวคือ การที่แต่ละองค์กร ส่วนงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนได้จัดกิจกรรมขึ้นในส่วนงานของตนเอง และในกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้นที่จัดขึ้นนั้น ก็จะมีส่วนส่งเสริมในการใช้ชุดพัสดรามณ์ประกอบในการจัดงาน เช่น การจัดกิจกรรมกีฬา กิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา งานเลี้ยงหรือกิจกรรมภายในองค์กรเอกชน

3. งานเบ็ดเตล็ดอื่นๆ ได้แก่ งานที่บุคคลทั่วไปจัดกิจกรรมหรือจัดงานส่วนตัวและมีส่วนที่ส่งเสริมให้มีการใช้พัสดรามณ์สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ เช่น จัดงานบวชพระ ต้องใช้ผู้หญิงใส่ชุดไทยเดินถือเครื่องบวชพระในขบวนแห่ จัดงานเก็บกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองนับถืออาจจะเก็บด้วยนางรำใส่ชุดละครรำ ถวายมือ เป็นต้น

สำหรับการโอกาสที่ใช้พัสดรามณ์เพื่อการแสดงนาฏศิลป์ไทย โดยช่วงเวลาที่มีการใช้ชุดพัสดรามณ์มากที่สุด ได้แก่ ช่วงเทศกาลงานมนัสการองค์พระปฐมเจดีย์ และคาบเกี่ยวกับเทศกาลลอยกระทง ซึ่งเป็นช่วงที่มีระยะเวลาจัดงาน 9 วัน 9 คืน ก็จะมีทุกภาคส่วนในจังหวัดนครปฐมเข้าร่วมกิจกรรมทั้งภาคกลางวันและกลางคืน

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1. เพื่อเป็นกรอบกำหนดทิศทางสำหรับการพัฒนาภูมิปัญญาไทยด้านกระบวนการประดิษฐ์พัสดรามณ์ให้คงอยู่ในท่ามกลางความหลากหลายทาง

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม) ๒๕๕๔

วัฒนธรรมที่หล่อหลอมเข้าสู่สังคมไทยปัจจุบัน

2. หน่วยงานทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดได้มีฐานข้อมูลของคณะละคร ผู้ประกอบการร้านเช่าบริการพัสดราภรณ์ ตลอดจนสถาบันการศึกษาในจังหวัดที่มีความต้องการใช้บริการพัสดราภรณ์เพื่อการแสดงทางวัฒนธรรมของจังหวัดในรอบปี เพื่อประกอบการวางแผนกลยุทธ์ปริมาณงานทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดให้มีความเหมาะสมกับประเพณีและวัฒนธรรม

3. ควรมีศูนย์ส่งเสริมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจากคณะละครผู้ประกอบการหรือผู้ที่มีความรู้ทางด้านการประดิษฐ์

พัสดราภรณ์มาให้ความรู้ ฝึกทักษะแก่เยาวชนหรือผู้สนใจ เพื่อศึกษาพัฒนาและต่อยอดศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์ไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดให้มีหน่วยงานหลักดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริม อนุรักษ์ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทยด้านการประดิษฐ์พัสดราภรณ์สำหรับการแสดงทางวัฒนธรรมไทยในยุคสมัยต่างๆ เป็นฐานข้อมูลเพื่อให้เยาวชนได้ศึกษาและฟื้นฟูต่อยอดแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมต่อไป

บรรณานุกรม

- ชูศักดิ์ เจนประโคน. (2543). **เทคนิคการสร้างแรงจูงใจ**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณรงค์นุช ไพรพิบูลยกิจ. (2541). **ลายศิลป์ไทย**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักการพิมพ์ จำกัด.
- นิตยา จามรมาน. (2542). เอกสารประกอบการสอน **การแต่งกายและการแต่งหน้า**. เอกสารอัดสำเนา, วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร.
- เนาวรัตน์ เทพศิริ. (2539). **เครื่องแต่งตัวชุดพระและนางของละครรำ (พ.ศ.2325-2539)**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญมา แฉงฉายา. (2545). **ศิลป์ลายไทย**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ปราณี สำราญวงศ์. (2543). **สำรวจกรรมวิธีการประดิษฐ์และประดิษฐ์เครื่องแต่งกายโขนเพื่อใช้ในการแสดง**. วิทยานิพนธ์, คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- ปัญญา ทรงเสรี และคณะ. (2520). **ศิลปวิจิตร**. กรุงเทพมหานคร : ภูมิปัญญาการพิมพ์.
- พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช. (2546). **แรงจูงใจกับการโฆษณา**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรเทพ บุญจันทร์เพชร. (2540). **ระบำโบราณคดี**. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮาส์.
- พวงผกา คุโรวาท. (2535). **ประวัติเครื่องแต่งกาย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : อมการพิมพ์.
- มาลัย นิลพงษ์ และคณะ. (2546). **วิวัฒนาการเครื่องแต่งกายละครไทย**. บทความ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- รจนา สุนทรานนท์. (2544). **การศึกษากรรมวิธีการประดิษฐ์เครื่องแต่งกายโขนเพื่อใช้ในการแสดง**. วิทยานิพนธ์, คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- เรณู โกสินานนท์. (2545). **นาฏศิลป์ไทย**. กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ลัดดา พันธ์นอก. (2542). **สุนทรีย์ทางนาฏศิลป์ไทย**. สกลนคร : สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- วารุณี สุวรรณานนท์. (2547). **เครื่องแต่งกายประจำชาติไทย**. บทความ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- วิจิตรา เขียนนอก และคณะ. (2543). **หุ่นละครเล็ก : กรณีศึกษาการเชิด**. ศิลปินแห่งชาติและศิลปิน, สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

- ลิทธิประกอบ วินยางค์กุล. (2547). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับ บัณฑิตศึกษาของ นักศึกษามหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**
- สุมลมาลย์ นิ้มเนติพันธ์. (2543). **การละครไทย.** กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.
- สุมิตร เทพวงษ์. (2541). **นาฏศิลป์ไทย : นาฏศิลป์สำหรับครูประถมและมัธยม.** กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2538). **นาฏศิลป์ปริทรรศน์.** กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสรี หวังในธรรม. (2532). **การแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ไทย.** กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์.
- อุราคมย์ จันทมาลา. (2552). **การสร้างและพัฒนาเครือข่ายธุรกิจบริการด้านเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง ในชุมชนอีสาน.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

